

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. V. Vtrum sit proprium baptismi quòd conferat suum effectum,
recedente fictione, an verò id etiam comperat aliis novæ legis
Sacramentis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

peccato mortali, & in instanti terminativo illius, subito mutaretur, prorumpens in actum contritionis vel attritionis, quod non repugnat: Sed in illo instanti verum est baptismum præcessisse: Ergo fictio formalis est peccatum consequens ipsum baptismum.

- 48 Confirmatur: Quia fictio formalis debet esse in eo instanti in quo sacramentum consummatur habet ex se, & ex sua formali ratione, specialem repugnantiam cum effectu ipsius, quatenus formaliter tollit dispositionem ad ipsum necessariam: Ergo nequit per baptismum remitti, sed necessario debet esse materia penitentiae.

Dico tertio: Fictio materialiter sumpta, si continuatur etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non potest tolli nisi per contritionem, vel attritionem, cum sacramento penitentiae: si verò desinat esse ante illud instans, vel etiam in illo instanti, remittitur ex vi baptismi.

- 49 Prima pars patet, si enim fictio materialiter sumpta continuatur etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, subsequitur ipsum baptismum: Sed peccata baptismi subsequuntur, cum sint subiecta clavibus Ecclesiae, non remittuntur nisi per contritionem, vel eludentem votum sacramenti penitentiae, vel per attritionem, cum sacramento: Ergo si fictio materialiter sumpta continuatur in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non tollitur nisi per contritionem, vel attritionem, cum sacramento penitentiae.

- 50 Secunda etiam pars non minus est manifesta: Nam si fictio materialiter sumpta desinat ante illud instans, vel in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, non subsequitur baptismum, sed illum antecedit, vel comitatur: At peccata antecedentia vel concomitantia baptismum, cum non sint subiecta clavibus Ecclesiae, non remittuntur per penitentiam, sed per baptismum: Ergo nec fictio materialiter sumpta, si desinat ante illud instans, vel in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum.

- 51 Ex his inferes, quod si aliquis susceperet baptismum cum intentione furandi bona Ecclesiae, & talem intentionem continuaret etiam in illo instanti in quo baptismus deberet habere suum effectum, tale peccatum esset in confessione aperiendum, nec sufficeret dicere se cum fictione suscepisse baptismum. Si verò talem intentionem in illo instanti non continuaret, teneretur tantum dicere in confessione, se fictè accessisse ad baptismum, non verò se habuisse intentionem furandi facultates Ecclesiae: & si hoc in confessione declararet, non esset illi injungenda aliqua satisfactio pro illo peccato, quia hæc non est injungenda pro peccatis quæ delentur ex vi baptismi, cum baptismus totam poenam temporalem remittat, ut articulo primo ostensum est.

- 52 Intelliges etiam ex supra dictis, quod quando sacramentum baptismi, recedente fictione per contritionem, vel per sacramentum penitentiae, incipit habere effectum suum, talis ordo reperitur. Prius naturæ penitentia tollit fictionem, quæ prioritas reducit ad genus causæ materialis & dispositivæ, tum quia recessus impediendi prius naturæ intelligitur, quam introductio formæ impeditæ, tum etiam, quia recessus fictionis est quasi dispositio ut baptismus habeat suum effectum. In secundo instanti naturæ, baptismus

remittit peccata quæ fuerunt ante ipsum consummationem, nam infusio gratiæ regenerantis, vel instantis, intelligi nequit ante recessum originis culpæ, & lethalius culpæ actualium. In instanti naturæ baptismus justificat animam per gratiam regenerantem, quia gratia regenerans quæ confertur per baptismum, prioritate naturæ præcedit gratiam sanantem, quæ per penitentiam infunditur. In quarto demum penitentia justificat hominem per gratiam sanantem, nam prius naturæ est generatio in vita spirituali per baptismum, quam sanatio per penitentiam.

ARTICULUS V.

Virum sit proprium baptismi quod conferat suum effectum, recedente fictione, an verò id etiam competat aliis novæ legis sacramentis?

In hujus difficultatis resolutione variè opinantur Authores. Nam Sotus in 4. dist. 6. quest. 1. art. 8. docet hoc esse singulare in baptismi, recedente fictione suum consequatur effectum, tum quia Augustinus id solum attribuit baptismi, tum propter ejus necessitatem, quæ medium simpliciter necessarium ad salutem. Hæc sequuntur Vazquez disp. 161. cap. 2. Mercurius de baptismo disp. 12. sect. 1. & ultimarum, & Augustinus Bernal de sacram. in genere disp. 13. sect. 3. Alii omnibus & solis Sacramentis characterem imprimunt, hunc effectum tribuunt. In hunc modum, Major, Covarruvias, Granado, Sylvester, Alii his addunt Sacramentum Penitentiae, ut Paludanus, & Sylvester. Alii id extendunt ad omnia Sacramenta, ut Cajetanus, Nuncio, Soto, Candidus, Philippus à Sancta Trinitate, Henriquez, & Diana. Alii demum id tribuunt tantum Sacramentis novæ legis, excepto Sacramento Eucharistiæ. Ita Suarez, Lugo, Filliugius, Becina, & ex Thomistis Martinez à Prado, cuius sententia probabilior, & menti D. Thomæ conformior videtur. Pro resolutione

Dico primò, certum videri, non solum baptismum, sed etiam alia duo Sacramenta characterem imprimunt, nimirum Confirmationem, & Ordinem, conferre suum effectum, recedente fictione. Ita D. Thomas in 4. dist. quest. 1. art. 1. quest. 3.

Probat ratione fundamentali: Cum enim Sacramenta quæ imprimunt characterem sunt inextinguibilia, est in illis specialis necessitas, quod conservent suum effectum, recedente fictione: aliter enim qui fictè illa susceperent, manerent in perpetuum privati effectu proprio illorum, & tunc deberent obire munia ad quæ obligantur ex characteris, v. g. constanter profiteri fidem, & actus hierarchicos rectè exercere: At hoc videtur inconveniens, & suavitati divinæ providentiæ repugnans: Ergo omnia Sacramenta characterem imprimunt, recedente fictione, suos conferunt effectus. Unde hoc baptismum singulare non est, licet D. Augustinus supra, art. 2. citatus, illud tantum mentionem fecerit, tum quia de illis tantum disputabat, tum etiam quia est specialiter illo necessitas, cum ille sit janua omnium Sacramentorum.

Dico secundò: idem privilegium Extremae Unctionis & Matrimonii tribuendum esse.

Probatu breviter: Licet hæc duo Sacramenta A non sint simpliciter interabilia, sunt tamen interabilia secundum quid; matrimonium enim iterari non potest, vivente altero conjugē, neque extrema unctio in eodem statu infirmitatis. Ergo sicut illa Sacramenta quæ sunt interabilia simpliciter, idē possunt & debent recedente fictione effectum suum producere, quia homo non debet privari in perpetuum gratiæ Sacramentali, silem etiam dicendum est de istis Sacramentis, ne scilicet homo, durante toto tempore matrimonii, teneatur manere in eo statu, ad quem necessaria est gratia Sacramentalis, ad debitē vivendum in vinculo conjugali, quā tamen caret; & ne similiter infirmus in illa ultima luce careat gratiæ Sacramentali, seu auxiliis specialibus, ad vincendas vehementiores demonum tentationes quæ tunc occurrunt, maxime necessariis.

Dico tertio: probabile est etiam Sacramentum penitentiae fide susceptum, recedente fictione, producere suum effectum.

Probatu primò ex D. Thoma in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 3. in corp. ubi sic ait: *Confessio etiam potest esse in eo qui non est contritus, quia potest peccata sua sacerdoti innotescere (id est nota facere) & de clavis Ecclesiæ se subicere; & quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet, sicut etiam est in aliis Sacramentis: unde non tenetur iterare confessionem qui fidem accedit, sed tenetur postmodum fictionem suam amittere.*

Probatu secundò ratione partitā ex necessitate Sacramenti penitentiae: Penitentia enim non est minus necessaria ad remissionem peccati mortalis commissi post Baptismum, quam sit Baptismus necessarius ad remissionem originalis & actualium quæ præcedunt Baptismum: unde si propter necessitatem Baptismi, tribuitur illi vis & efficacia conferendi gratiam, & remittendi peccata, recedente fictione, debet etiam concedi Sacramento penitentiae, cum tale Sacramentum possit interdum esse validum & informe, ut in Tractatu de penitentia ostendimus.

Dico quarto: probabilius videtur, Sacramentum Eucharistiæ fide susceptum, non producere suum effectum, recedente fictione.

Probatu primò ex D. Thoma in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 2. quæst. 1. in corp. 3. ad 3. ubi expresse docet quod Baptismus, recedente fictione, producat suum effectum, non verò Eucharistia.

Probatu secundò assignando rationem disparitatis inter Eucharistiam, & inter penitentiam, aliæque Sacramenta: alia enim Sacramenta, vel simpliciter, vel secundum quid, sunt interabilia, ut supra diximus, aut saltem sunt necessaria, necessitate nedum præcepti, sed etiam mediū, ut patet de penitentia, quæ in re vel in voto est necessaria necessitate mediū omnibus qui post baptismum mortaliter peccaverunt, quia nullum peccatum post baptismum potest remitti, sine ordine ad Sacramentum penitentiae: non est autem simile de Eucharistia, quæ etiam propter suam excellentiam exigit, ut homines cum maxima cautela & reverentia ad illam accedant.

Potest etiam suaderi conclusio ex inconvenientia quod sequitur ex adversa sententia: si enim Sacramentum Eucharistiæ fide seu in statu peccati mortalis susceptum, recedente fictione, produceret suum effectum, sequeretur sacerdotem scienter toto vitæ curriculo in mortali

peccato celebrantem, si in mortis articulo conteratur, vel cum attritione confiteatur, recipere ingentem gratiæ cumulum, correspondentem omnibus missis præteritis, in quibus celebrandis ingentia sacrilegia commisit; unde fieret repente sanctissimus, & ed sanctior, quod plura fuissent sacrilegia; & adhuc multò sanctior, si singulis diebus contra leges Ecclesiæ celebrasset decies, quod ex se incredibile apparet. Ad do quod Apostolus docet, indignè Eucharistiam fumentes, iudicium sibi manducare, quod ex parte verum non esset, si recedente fictione, ad vitam prodesset.

Dices primò: D. Thomas loco præcedenti conclusionē citato, ubi docuit penitentiam, recedente fictione, producere suum effectum, subdit: *Sicut etiam est in aliis Sacramentis*: Ergo censet universaliter omnia sacramenta (nullo excepto) recedente fictione producere suum effectum.

Respondeo cum Melchior Cano, D. Thomam non dixisse, in omnibus Sacramentis, sed in aliis Sacramentis, unde solum velle, quod præter penitentiam, alia quædam sunt Sacramenta, quæ recedente fictione producant suum effectum, non tamen omnia; quare loco supra citato, expresse excipit Eucharistiam, & nullibi eam includit.

Dices secundò cum Philippo à S. Trinitate: Eucharistia est omnium Sacramentorum perfectissimum & excellentissimum, à quo omnia alia dependent in sua causalitate: Ergo non debet illi denegari hoc privilegium, quod conceditur aliis Sacramentis, nimirum posse producere suum effectum, recedente fictione.

Sed nego consequentiam, hoc enim privilegium non denegatur Eucharistiæ, ob defectum activitatis, perfectionis, vel excellentiæ, sed potius ob summam ejus perfectionem & excellentiam, quæ exigit ut homines cum maxima cautela & reverentia ad illam accedant, ut supra diximus: & quia Eucharistia nec est interabilia simpliciter, sicut Sacramenta quæ imprimunt characterem, nec secundum quid, sicut extrema unctio, & matrimonium, nec ita necessaria, sicut penitentia. Ad do quod, ex eo quod aliis Sacramentis hoc privilegium concedatur, non sequuntur illa inconvenientia quæ sequi ostendimus ex sententia quæ docet Sacramentum Eucharistiæ, fide susceptum, recedente fictione sortiri suum effectum.

DISPUTATIO V.

De Circumcisione.

Ad quæst. 70. D. Thomæ.

Cum circumcisio fuerit preparatoria ad Baptismum, & præfigurativa illius, postquam D. Thomas fuse de Baptismo disseruit, ejusque institutionem, essentiam, causam ministerialem, subjectum, varioque illius effectus declaravit, breviter agit de circumcisione de qua etiam pauca hic subijciemus, ne quid huic Tractatui desit.